

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.llyw.cymru

Astudiaeth Dangosyddion Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd – Adroddiad Rhaglen Cydweithredu Tirioglaethol Iwerddon-Cymru

UNDEB EWROPEAIDD
EUROPEAN UNION

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

**Cronfeydd yr UE:
Buddsoddi yng Nghymru**

**EU Funds:
Investing in Wales**

Teitl: Astudiaeth Dangosyddion Cronfa Strwythurol Ewropeaidd
Is-deitl: Adroddiad Rhaglen Cydweithredu Tiriogaethol Ewrop
Iwerddon-Cymru

Awdur(au): Stuart Merali-Younger, Oliver Allies, Ian Johnson,
Steve Raybould, Megan Clark, Nikola Vousden

Barn a fynegwyd yn yr adroddiad hwn yw rhai'r ymchwilydd ac nid o
reidrwydd rhai Llywodraeth Cymru

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â:

Keri Nicholls
Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru
Llywodraeth Cymru
Merthyr Tudful
CF48 1UZ
Ffôn: 0300 0628354
Ebost: RME.Mailbox@llyw.cymru

Cynnwy

1.	Cyflwyniad	3
2.	Methodoleg	5
3.	Canfyddiadau Amcan Penodol 1 ETC – Cynyddu Dwyster Cydweithrediadau Trosglwyddo Gwybodaeth	7
4.	Canfyddiadau Amcan Penodol 3 ETC – Gwireddu Potensial Asedau Naturiol a Diwylliannol wrth Gynyddu Nifer yr Ymwelwyr	16
5.	Casgliadau	23
	Ymgynghorwyr	26
	Canllaw Pwnc A: WEFO a Thimau Polisi	27
	Canllaw Pwnc B: Cyflawnwyr Prosiect	32
	Canllaw Pwnc C: Tîm Ymgysylltu Rhanbarthol	34

Rhestr o dablau

Tabl 3.1: Dangosyddion Allbwn a Chanlyniadau ar gyfer SO1	8
Tabl 3.2: Cynnydd Dangosyddion SO 1 ETC	8
Tabl 3.3: Cynnydd Dangosyddion SO1 a Chrynodeb o Ffactorau Esboniadol.....	11
Tabl 4.1: Dangosyddion Allbwn a Chanlyniadau ar gyfer SO3	17
Tabl 4.2: Cynnydd Amcan Penodol 3 ETC Dangosyddion.....	18
Tabl 4.3: Cynnydd Dangosyddion SO3 a Chrynodeb o Ffactorau Esboniadol.....	19

Rhestr termau

Acronym/Gair allweddol	Diffiniad
ERDF	Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop
Esf	Cronfa Gymdeithasol Ewrop
Esi	Strwythurol a Buddsoddiad Ewropeaidd
Ayyb	Cydweithrediad Tiriogaethol Ewropeaidd
Ew	Dwyrain Cymru
Sau	Sefydliad Addysg Uwch
Bbach	Busnesau Bach a Chanolig
S.O.	Amcan Penodol
R&D	Ymchwil a Datblygu
RD&I	Ymchwil, Datblygu ac Arloesi
RET	Tîm Ymgysylltu Rhanbarthol
WEFO	Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru
WWV	Gorllewin Cymru a'r Cymoedd

1. Cyflwyniad

- 1.1 Penodwyd Wavehill gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) i gynnal astudiaeth o'r cynnydd a wnaed yn erbyn dangosyddion allweddol Rhaglen Ewropeaidd Cymru a nodi rhesymau y tu ôl i unrhyw ddangosyddion sydd y tu ôl i darged ar hyn o bryd neu mewn perygl o beidio cyrraedd targedau erbyn diwedd y rhaglen.
- 1.2 Roedd y dangosyddion cwmpas ar gyfer yr adolygiad yn cynnwys dangosyddion ar draws pum rhaglen:
- Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Dwyrain Cymru 2014-20
 - Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Gorllewin Cymru a'r Cymoedd 2014-20
 - Cronfa Gymdeithasol Ewrop Dwyrain Cymru 2014-20
 - Cronfa Gymdeithasol Ewrop Gorllewin Cymru a'r Cymoedd 2014-20
 - Rhaglen Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd Iwerddon-Cymru 2014-20.
- 1.3 Roedd yr astudiaeth yn cynnwys y prif dasgau canlynol:
- Dadansoddiad ddesg o ddogfennau cefndirol, gan gynnwys rhaglenni gweithredol a dogfennau rhesymegol sy'n nodi sut y meintiolwyd y targedau dangosyddol gwreiddiol
 - Dadansoddiad ar ddesg o wariant, targedau dangosydd, ymrwymadau hyd yma yn erbyn y targedau hyn a chyflawniad yn erbyn proffil dangosyddion. Mae'r gwaith hwn yn adolygu cyflawniad hyd yma, yn ogystal â chyflawniad hyd at fis Mawrth 2020 – er mwyn caniatáu dadansoddi tueddiadau newidiol mewn cyflawniad dangosyddion ers dechrau pandemig COVID-19
 - Cyfweiliadau â rhanddeiliaid sy'n ymwneud â rheoli a gweinyddu'r rhaglen, arweinwyr polisi o fewn Llywodraeth Cymru ac arweinwyr cyflenwi prosiectau, i gael dealltwriaeth ddyfnach o'r rhesymau y tu ôl i berfformiad y dangosyddion mewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth hon
 - Dadansoddiad cyd-destunol ychwanegol i ddarganfod tystiolaeth bellach ynghylch rhesymau dros amrywiant yn erbyn dangosyddion perfformiad o dan y rhaglen

- Syntheseiddio canfyddiadau, rhannu a phrofi'r canfyddiadau hyn gyda phartneriaid cyflenwi yn WEFO a chynhyrchu adroddiadau.

1.4 Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â'r canfyddiadau sy'n ymwneud â'r Rhaglen Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd.

Cynnwys yr Adroddiad

1.5 Mae gweddill yr adroddiad yn cynnwys y canlynol:

- Mae adran 2 yn nodi'r methodoleg a ddefnyddir yn yr astudiaeth
- Mae adrannau 3 i 4 yn nodi canfyddiadau y dadansoddiad ar draws ddau Amcan Penodol y rhaglen o fewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth hon
- Mae adran 5 yn darparu cyfres o gasgliadau o'r astudiaeth.

2. Methodoleg

2.1 Mae'r adrannau isod yn rhoi trosolwg lefel uchel o'r prif fethodolegau gwaith maes meintiol ac ansoddol a ddefnyddir i gasglu tystiolaeth sydd wedi'i syntheseiddio i gyrraedd y canfyddiadau a gyflwynir yn yr astudiaeth hon. Yn ogystal, mae offer ymchwil wedi'u cynnwys yn Atodiad A.

Dadansoddiad ddesg o ddogfennau cefndirol

2.2 Roedd yr adolygiad o ddogfennau cefndirol ar gyfer yr astudiaeth yn bennaf yn cynnwys adolygiad o:

- Cronfa Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd Iwerddon-Cymru 2014-20 Rhaglen Weithredol
- Methodoleg Gosod Targedau ar gyfer y rhaglen
- Adroddiadau Gweithredu Blynyddol ar gyfer y rhaglen.

Dadansoddiad ddesg o wariant, targedau dangosyddol, ymrwymïadau a chyflawniadau

2.3 Cynhaliwyd hyn ar ddechrau'r rhaglen gan ddefnyddio data hyd at ddiwedd Mehefin 2021, yna diweddarwyd eto yn gynnar yn 2022 ar gyfer data hyd at ddiwedd Rhagfyr 2021.

2.4 Adolygodd y dadansoddiad gynnydd yn erbyn y dangosyddion mewn cwmpas (a oedd yn canolbwyntio ar y rhai sydd mewn perygl o beidio â chyrraedd targedau), yn ogystal â dangosyddion ehangach o fewn pob Amcan Penodol, i helpu dealltwriaeth gyd-destunol o gyflawniadau. Adolygodd hefyd ymrwymïadau a chyflawniadau yn erbyn targedau/proffil hyd at fis Mawrth 2020, er mwyn caniatáu dadansoddi tueddiadau newid mewn cyflawniad dangosyddion ers dechrau pandemig COVID-19.

Cyfweliadau gyda rhanddeiliaid

2.5 Roedd hyn yn cynnwys cyfweliadau â rhanddeiliaid sy'n ymwneud â rheoli a gweinyddu'r rhaglen, arweinwyr polisi o fewn Llywodraeth Cymru ac arweinwyr cyflenwi prosiectau, i gael dealltwriaeth well o'r rhesymau y tu ôl i berfformiad y dangosyddion mewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth hon. Darparwyd ymgynghorwyr gan arweinwyr cleient o fewn Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru a'u dewis i ddarparu ystod o safbwyntiau ar draws pob ardal Amcan Benodol o'r rhaglen (dim

ond y rhai sy'n dangosyddion mewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth gymerwyd rhan). Dyluniwyd hyn er mwyn sicrhau eglurder pellach gan y rhai sy'n ymwneud â pholisi, rheoli rhaglenni a chyflwyno prosiectau.

- 2.6 Mae set lawn o ymgynghorwyr a chanllawiau pwnc a ddefnyddir yn y gwaith maes wedi'i gynnwys yn Atodiad A.

Dadansoddiad cyd-destunol ychwanegol

- 2.7 Lle bo hynny'n berthnasol, cynhaliwyd dadansoddiad cyd-destunol ychwanegol gyda'r bwriad o brofi a gwirio canfyddiadau allweddol sy'n dod i'r amlwg o'r gwaith maes, a fyddai'n helpu i egluro perfformiad y dangosyddion mewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth. Roedd hyn yn cynnwys

- Dadansoddiad o ffynonellau data eilaidd, megis drwy'r Swyddfa Ystadegau Gwladol
- Adolygiad pellach o dystiolaeth gwerthuso lefel prosiect
- Adolygiad o lenyddiaeth academaidd a llenyddiaeth arall ynghylch tueddiadau economaidd-gymdeithasol perthnasol.

3. Canfyddiadau Amcan Penodol 1 ETC – Cynyddu Dwysedd Cydweithrediadau Trosglwyddo Gwybodaeth

Trosolwg o Amcan Penodol

- 3.1 Y nod ar gyfer Amcan Penodol 1 fel y'i nodir yn Rhaglen Gydweithredu Iwerddon Cymru 2014-2020 oedd ' Cynyddu dwysedd y cydweithrediadau trosglwyddo gwybodaeth sy'n cynnwys sefydliadau ymchwil a busnesau bach a chanolig yn unol â chyd-flaenoriaethau'r strategaethau arbenigo craff ' (S3).
- 3.2 Roedd gweithgareddau enghreifftiol ar gyfer yr amcan penodol yma yn cynnwys y canlynol:
- Trosglwyddo gwybodaeth rhwng y byd academiaidd (addysg uwch ac addysg bellach a sefydliadau ymchwil) a busnesau bach a chanolig, a chadwyni cyflenwi yn y canol, i gefnogi arloesi busnes yn unol â blaenoriaethau a rennir y strategaethau arbenigo craff a gwella arloesedd
 - Treialu mentrau i brofi cynhyrchion, prosesau neu wasanaethau arloesol, seiliedig ar Dechnolegau Galluogi Allweddol ac S3, mewn ardaloedd sydd â photensial masnachol gan gynnwys prosiectau ymchwil a pheilot trawsffiniol i ddangos defnydd ymarferol a throsglwyddadwyedd i fusnesau a chymunedau ehangach
 - Arddangos, profi, a marchnata cynhyrchion, prosesau a systemau newydd trawsffiniol, yn seiliedig ar Dechnolegau Galluogi Allweddol a'r S3 h.y. galluogi datblygu cynhyrchion, prosesau neu wasanaethau newydd, gan gynnwys y rhai sydd â photensial masnachol.
 - Creu clystyrau neu rwydweithiau arloesi trawsffiniol , gan gynnwys creu platfform i Sefydliadau Addysg Uwch, y trydydd sector, busnesau ac asiantaethau sector cyhoeddus i gydweithio a chydlynu eu gweithgareddau ar sail drawsffiniol i gwrdd ag anghenion ardal y Rhaglen - er enghraifft porth wedi ei sefydlu ar Fôr Iwerddon
 - Cydweithio'n drawsffiniol i ddylunio atebion arloesol, gan gynnwys treialu, profi neu ganfod ffyrdd o oresgyn rhwystrau i arloesi, yn enwedig y rheini a wynebir gan fusnesau bach a chanolig a mentrau cymdeithasol, gan gynnwys rhwystrau sy'n wynebu grwpiau sydd heb gynrychiolaeth a phoblogaethau sy'n cael eu hynysu, eu heithrio neu mewn perygl o waharddiad.

- Llwyfannau cydweithredu sy'n datblygu'r cysyniad o'r dinesydd-wyddonydd yn gweithio'n arloesol gyda sefydliadau addysg uwch a sefydliadau ymchwil eraill
- Llwyfannau cydweithredu sy'n datblygu cysyniad y gwyddonydd dinasyddion (h.y. cyfranogiad cymunedol) gan weithio'n arloesol gyda AAU a sefydliadau ymchwil eraill gan alluogi mentrau cymunedol i ddysgu o'r byd academaidd, arloesi a chynyddu buddsoddiad
- Cysylltu academia a busnesau bach a chanolig i ddatblygu a throsglwyddo modelau o'r arfer orau i gynorthwyo rhyngwladoli a cystadleurwydd busnesau bach a chanolig, a datblygodd masnach gan ddefnyddio partneriaethau trawsffiniol.

Tabl 3.1: Dangosyddion Allbwn a Chanlyniadau SO11

Allbynnau	Canlyniadau
Nifer o fusnesau sy'n derbyn cymorth	Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd
Nifer o fusnesau sy'n derbyn cymorth anariannol	Buddsoddiad preifat yn cyfateb a cymorth cyhoeddus mewn prosiectau arloesi neu ymchwil a datblygu
Nifer o fusnesau sy'n cydweithredu â sefydliadau ymchwil	Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynnyrch newydd i'r farchnad
Nifer o fusnesau sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol	Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni
Nifer o sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil traws-ffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol	
Nifer o rwydweithiau arloesi trawsffiniol newydd neu well	
Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd	

Nodyn: Mae'r rhannau sydd wedi eu tywyllu yn nodi dangosyddion sy'n cwmpasu yr astudiaeth

Dull Gosod Targed

3.3 Roedd y targedau ar gyfer dangosyddion SO1 yn seiliedig ar y canlynol yn y papur gosod targed gwreiddiol:

- Nifer o fusnesau'n cydweithio â sefydliadau ymchwil – 'Rhagwelir bydd y nifer yma dipyn yn is na'r rhai sy'n cael cymorth o ystyried diffiniad EC sydd yn nodi 'dylai cydweithrediad barhau o leiaf drwy hyd y prosiect'
- Nifer o prosiectau peilot a gwblhawyd - 'Er y rhagwelir y bydd hyn yn rhan bwysig o'r Echel Flaenoriaeth hon, nid dyma'r ffocws ac o'r herwydd dim ond ychydig o dan chwarter y prosiectau y rhagwelir y bydd yn cynnwys prosiect peilot'
- Nifer y busnesau sy'n derbyn cefnogaeth – 'Yn rhaglen 2007-2013 ar gyfer pob €24 401 a wariwyd gan yr ERDF roedd BBaCh yn cael cefnogaeth. Defnyddiwyd y ffigwr hwn i osod y targed'
- Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd – 'Yn rhaglen 2007-2013 ar gyfer pob €161 523 a wariwyd gan yr ERDF roedd swydd gros yn cael ei chreu. Fodd bynnag, roedd cyfran sylweddol o'r rhain yn swyddi prosiect mewnol yn hytrach na swyddi parhaol. O'r herwydd ystyriwyd bod targed o 35 yn briodol'.
- Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r farchnad – 'Yn rhaglen 2007-2013 ar gyfer pob €47 026 a wariwyd gan yr ERDF cafodd cynnyrch neu broses newydd ei ddatblygu'. Fodd bynnag, y nifer o cynhyrchion neu brosesau newydd a gynhyrchwyd yn hytrach na nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r farchnad oedd y dangosydd hwn. Mae hefyd wedi'i gyfrifo ar cynhyrchion /prosesau newydd i fuddiolwyr yn hytrach cynhyrchion newydd i'r farchnad, bydd y dangosydd ar gyfer y 2014-2020 ddim ond yn cyfrif cynhyrchion ac nid prosesau. O ystyried anhawster cynyddol cyflwyno cynhyrchion newydd i'r farchnad yn hytrach na cyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni, mae'r targed wedi'i osod yn briodol.
- Nifer o rwydweithiau arloesi trawsffiniol newydd neu well - 'Does dim dangosydd cyfatebol ar gyfer hyn yn rhaglen 2007-2013. Rhagwelir y bydd o leiaf un rhwydwaith trawsffiniol newydd neu well yn cael ei greu fesul prosiect sy'n cymryd rhan yn y gweithgaredd hwn'

Tabl 3.2: Cynnydd DANGOSYDDION ETC SO 1 sydd mewn Perygl o beidio â chyrraedd Targedau

Allbynnau / Canlyniadau	Targed	% o darged Ymrwymedig	Allbynnau Proffil hyd yn hyn	% o Allbynnau Gwario/Proffiledig a Gyflawnwyd hyd yn hyn
Gwariant (£m)	31.7	105%	Amh	59%
Nifer o sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawsffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol	45	62%	18	100%
Nifer o fusnesau sy'n derbyn cefnogaeth	1,200	62%	425	100%
Nifer o fusnesau sy'n derbyn cymorth anariannol	1,200	62%	425	100%
Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni	600	32%	111	78%

Tabl 3.3: Cynnydd Dangosyddion SO1 mewn Perygl a Chrynodeb o Ffactorau Esboniadol

	Crynodeb o'r Cynnydd	Ffactorau Esboniadol
Ymrwymiadau	<ul style="list-style-type: none"> Tanymrwymiad sylweddol ar draws dangosyddion allbwn ar fusnesau sy'n derbyn cymorth, busnesau sy'n derbyn cymorth anariannol, a sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan (62 y cant o'r targed wedi'i ymrwymo) Tanymrwymiad sylweddol i nifer y busnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae natur y gefnogaeth sydd wedi dod drwy'r rhaglen wedi bod yn fwy dwys (ac yn fwy costus fesul allbwn) na'r disgwyl yn wreiddiol. Er yn arwain at lai o allbwn o ran nifer y o sefydliadau menter ac ymchwil sy'n derbyn cefnogaeth, mae canlyniadau economaidd allweddol eraill o'r SO hwn, gan gynnwys cynnydd cyflogaeth, cynhyrchion newydd i'r farchnad a buddsoddiad preifat, i gyd yn agos iawn at gyrraedd targedau neu wedi mynd y tu hwnt iddynt eisoes O ran targedau canlyniadau cynnyrch newydd i'r cwmni, y dyhead gwreiddiol oedd i un o bob dau fusnes sy'n derbyn cefnogaeth gyflawni yn erbyn y canlyniad hwn. Yn ymarferol, mae'r ymrwymiad is o fusnesau sy'n derbyn cefnogaeth wedi lleihau ymrwymiadau yn erbyn hyn a dim ond llwyddiant allbwm yn un o bob pedwar busnes sy'n derbyn cefnogaeth oedd y partneriaid cyflawni yn gallu ymrwymo i.

	Crynodeb o'r Cynnydd	Ffactorau Esboniadol
Cyflawniad Allbwn	<ul style="list-style-type: none"> Cyflawniad yn erbyn targed proffil yw 100 y cant hyd yn hyn ar draws yr holl ddangosyddion allbwn 	<ul style="list-style-type: none"> Er bod yr holl ddangosyddion yn dangos 100% o gyflawniad yn erbyn proffil hyd yma, mae hyn yn adlewyrchu i raddau helaeth bod yr allbynnau hyn wedi'u hail-broffilio i adlewyrchu perfformiad llusgol. Roedd y rhaglen ar ei hôl hi o ran cyflawniadau yn erbyn targed proffil cyn dechrau pandemig COVID-19, fodd bynnag, mae effaith y pandemig wedi amharu ar fusnesau (oherwydd symud i weithio o bell, cyfyngiadau ar deithio rhyngwladol sy'n effeithio ar weithio ar y cyd, a staff yn cael eu rhoi ar ffyrlo) ac mae'r gostyngiad yn hyder busnes i ymgysylltu â chefnogaeth Ymchwil, Datblygu ac Arloesedd i gyd wedi lleihau y cynnydd wrth gyflawni allbynnau o dan yr SJ hwn.
Cyflawniad canlyniadau	<ul style="list-style-type: none"> Mae lefelau cyrhaeddiad ar gyfer canlyniad cynhyrchion newydd i'r cwmni ar hyn o bryd yn is na thargedau proffil (78 y cant o broffil hyd yma wedi'i gyflawni) 	<ul style="list-style-type: none"> Roedd y prosiect ar ei hôl hi o ran cyflawniadau yn erbyn targed proffil cyn dechrau pandemig COVID-19, fodd bynnag, mae effaith y pandemig ar hyder busnesau i fuddsoddi mewn Ymchwil, Datblygu ac Arloesedd a datblygiad cynnyrch newydd wedi lleihau y cynnydd mewn cyflawniadau yn erbyn y canlyniad hwn ymhellach.

Perfformiad Disgwyliedig yn y Dyfodol

- 3.4 Rhagwelir ar hyn o bryd na fydd y tri dangosyddion allbwn a gwmpesir yma yn cyrraedd eu lefelau targed ac yn annhebygol o gyflawni hyd yn oed o fewn lefelau goddefol¹ o'r dargedau.
- 3.5 Yn yr un modd mae disgwyl i'r targed cynhyrchion newydd i'r cwmni fethu cyrraedd hyd yn oed lefelau goddefol o'r targedau.

Tystiolaeth Ehangach

Meincnodi targed cynhyrch newydd i'r cwmni

- 3.6 Roedd dyraniad cyffredinol y cyllid i'r amcan penodol hwn tua £31.7m, gyda'r nod o gefnogi 1,200 o BBaCh. Mae cymharu'r ffigurau hyn yn awgrymu buddsoddiad o tua £26,000 ar gyfartaledd i bob BBaCh. Yn dilyn y gefnogaeth hon, y targed oedd i 50 y cant o fusnesau bach a chanolig (600) gynhyrchu cynhyrchion newydd i'r cwmni.
- 3.7 Mae rhaglenni ERDF Cymru yn Nwyrain Cymru a Gorllewin Cymru a Chymoedd o dan Amcan Penodol 1.2 yn defnyddio'r un dangosyddion, ac felly'n darparu meincnod defnyddiol. Dyma ffigurau'r rhaglen hon:
- Yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd, mae dyraniad o £167m, a chyfanswm o 2,380 o dargedau cefnogi BBaCh. Mae hyn yn trosi i gefnogaeth o tua £70,000 i pob BbaCh. Yna mae targed i tua 30 y cant o'r rhain (725) gynhyrchu cynhyrchion newydd i'r cwmni.
 - Yn Nwyrain Cymru, mae dyraniad o £57m, a chyfanswm o 990 o dargedau cefnogi BBaCh. Mae hyn yn trosi i gefnogaeth o tua £56,000 i pob BBaCh. Yna mae targed i tua 25 y cant o'r rhain (250) gynhyrchu cynhyrchion newydd i'r cwmni.
- 3.8 Yn y ddau achos, er gwaethaf cefnogaeth fwy dwys ar gyfartaledd fesul BBaCh sy'n derbyn cefnogaeth, mae disgwyliad sylweddol is o gwmpas cyfran y busnesau sy'n derbyn cymorth sy'n cynhyrchu'r cynnyrch newydd i'r cwmni. Mae'r meincnodau hyn yn dangos y gallai'r targedau a osodwyn yn rhaglen ETC ar gyfer cynhyrchion newydd i'r cwmni fod wedi bod yn or-uchelgeisiol.

¹ [Tybir bod lefelau goddefol ar gyfer cyflawni targedau fframwaith perfformiad yn o leiaf 85% o'r targed sy'n cael ei gyrraedd erbyn diwedd y rhaglen, yn unol â chanllawiau'r Comisiwn Ewropeaidd.](#)

Ymchwil sy'n tynnu sylw at effeithiau COVID/Brexit ar awydd BBaCh i fuddsoddi mewn Ymchwil, Datblygu a Arloesedd

- 3.9 Cyn y pandemig, roedd canran y cwmnïau arloesi yng Nghymru eisoes wedi gostwng i 46.5 y cant yn y cyfnod 2014-2016, o gymharu â 50.8 y cant yn y cyfnod 2012-2014.²
- 3.10 Mae'n ymddangos bod y pandemig wedi gwaethygu hyn, mae buddsoddiad mewn arloesedd yn tueddu i ddisgyn yn sydyn mewn cyfnod o argyfwng, wedi'i yrru gan adnoddau ariannol mewnol neu gymhellion amrywiol a llac y farchnad. Roedd cwmnïau arloesol yn y DU a arolygwyd yn gynnar yn 2021, fel rhan o arolwg hydredol yr ERC o gwmnïau arloesol, fymryn yn fwy gobeithiol am y rhagolygon nag yr oeddent yn Hydref 2020, ond roeddent yn dal i brofi heriau sylweddol a oedd yn cyfyngu ar eu gallu i ymgysylltu ag arloesi a chyflawni prosiectau ar amser. Roedd cydweithio rhwng cwmnïau a'r rhan fwyaf o fathau o bartneriaethau wedi gostwng ac roedd y mwyafrif yn dal i nodi bod eu capasiti Ymchwil a Datblygu "wedi eu darfu".³
- 3.11 Yn Iwerddon, mae canlyniadau arolwg Gwariant Busnes ar Ymchwil a Datblygu 2019-2020⁴ yn dangos bod busnesau yn Iwerddon (busnesau bach a chanolig sy'n gyfrifol am 89.7% o'r busnesau sy'n ymwneud â Ymchwil a Datblygu) wedi cynyddu gwariant ar weithgareddau Ymchwil a Datblygu o 17.5 y cant yn 2019, o'i gymharu â gwariant yn 2017.
- 3.12 Yn ôl arolwg ar effaith Brexit ar fusnesau bach a chanolig Iwerddon, oedi neu ganslo buddsoddiad oedd un o'r camau mwyaf cyffredin a gymerwyd i leddfu ansicrwydd Brexit a Covid-19. Priodolir⁵ cyfraddau cyffredinol uwch o wariant arloesi ac arloesi yn 2020 o'i gymharu â 2018 (aeth gwariant Ymchwil a Datblygu mewnol ychydig dros 100 y cant) i arloesiadau newydd, yn bennaf gan fentrau mawr (73 y cant o gyfanswm gwariant) mewn ymateb i'r pandemig⁶

Casgliadau ar y Dangosyddion mewn Perygl

²Roper, S. & Turner, J. (2020), 507

³ Albonico, Mladenov a Sharma (2020), 4

⁴ Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (a)

⁵ Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (b)

⁶ Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (c)

- 3.13 Disgwylir i'r tri allbwn ac un canlyniad a gwmpesir yn yr adran hon ddisgyn yn fyr o lefelau targed, a hyd yn oed yn fyr o'r lefel oddefol ar gyfer y targedau hyn. Ar gyfer yr allbynnau mae hyn yn adlewyrchu'n bennaf natur wahanol y gefnogaeth a ddarparwyd sydd wedi bod yn fwy dwys a chostus fesul allbwn, ond mae dangosydd canlyniadau eraill yn dangos bod y prif ganlyniadau economaidd wedi'u cyflawni o hyd (cynnydd cyflogaeth, buddsoddiad, cynhyrchion newydd i'r farchnad).
- 3.14 Roedd gan ganlyniad 'cynnyrch newydd i'r cwmni' gyfradd drosi uchelgeisiol (nod ar gyfer un o bob dau fusnes sy'n derbyn cefnogaeth i gyflawni'r canlyniad) a oedd yn cael ei gyfyngu gan nifer is o fusnesau yn derbyn cefnogaeth a hinsawdd ble roedd busnesau yn llai hyderus wrth fuddsoddi mewn Ymchwil a Datblygu a datblygu cynnyrch newydd.
- 3.15 Nid oes yr un o'r dangosyddion hyn yn dargedau fframwaith perfformiad, ond er hynny, byddai'n werthfawr cofnodi yr hyn sydd wedi ei ddysgu am y cyflawniadau a pha lefelau targed a allai fod wedi bod yn fwy realistig er mwyn gallu cefnogi cynllunio rhaglenni yn y dyfodol. Efallai y bydd angen y dystiolaeth hon wrth ddarparu naratif ehangach i'r Comisiwn Ewropeaidd ynghylch cyflawni o dan yr SO hwn wrth gau'r rhaglen.

4. Canfyddiadau Amcan Penodol 3 ETC – Gwireddu Potensial Asedau Naturiol a Diwylliannol i Gynyddu Nifer yr Ymwelwyr

Trosolwg o Amcan Penodol

- 4.1 Y nod ar gyfer Amcan Penodol 3 fel y'i nodir yn Rhaglen Gydweithredu Iwerddon Cymru 2014-2020 oedd 'Gwireddu potensial asedau naturiol a diwylliannol o gynyddu niferoedd ymwelwyr mewn ffordd gynaliadwy yng nghymunedau arfordirol yn ardal y Rhaglen
- 4.2 Roedd gweithgareddau enghreifftiol ar gyfer yr amcan penodol hwn yn cynnwys y canlynol:
- Hyrwyddo a datblygu cyfleoedd busnes trawsffiniol sy'n manteisio'n llawn ar reoli adnoddau naturiol a diwylliannol yn gynaliadwy, megis atyniadau twristaidd arbenigol, gan gynnwys atyniadau arfordirol a diwylliannol a safleoedd treftadaeth morwrol – gan gynnwys dulliau marchnata trawsffiniol; a gweithredu digwyddiadau trawsffiniol a mesurau cyfathrebu i gynyddu'r diddordeb.
 - Cyd-gynllunio, cydweithredu a chyd-ddatblygu strategaethau datblygu twristiaeth forwrol drawsffiniol, yn seiliedig ar y môr a asedau treftadaeth – megis cefnogaeth i dwristiaeth ar y môr a threftadaeth forwrol
 - Hyrwyddo cyfleoedd ar gyfer eco-dwristiaeth ar y cyd, yn enwedig yn defnyddio asedau naturiol a diwylliannol yn gynaliadwy ar gyfer mentrau twristiaeth mewn ardaloedd arfordirol
 - Cyd-frandio a marchnata ein hasedau naturiol a diwylliannol i greu cyfleoedd i gynyddu ymwelwyr i gymunedau ac atyniadau arfordirol, gan gynnwys hyrwyddo hamdden y môr e.e. hwylio, mordeithio, canwio, a gweithgareddau eraill sy'n seiliedig ar ddŵr
 - Defnyddio'r amgylchedd arfordirol a morol fel galluogwr i hyrwyddo byw'n iach drwy weithgaredd awyr agored
 - Cefnogi gweithgarwch entrepreneuriaid trawsffiniol sy'n cynnwys busnesau bach a chanolig a micro-fusnesau sy'n weithredol wrth hyrwyddo diwydiannau hamdden, treftadaeth a diwydiannau traddodiadol, diwylliannol a chreadigol ar hyd yr arfordir
 - Gwella'r amgylchedd arfordirol a morol i wneud yr ardal yn le mwy deniadol i ymweld ag ef. Gall hyn gynnwys gweithgareddau megis cadw statws baner las traethau, ymgysylltu a chreu capasiti mewn cymunedau i warchod eu treftadaeth

naturiol a diwylliannol a syniadau arloesol am ddatblygu economaidd; amgylcheddol a chymunedol; cefnogaeth i ddatblygu a hyrwyddo gweithgareddau gwella amgylchedd ar y cyd; a phartneriaethau trawsffiniol rhwng rhanddeiliaid ymchwil a'r gymuned

- Cynllun ar y cyd i gael atebion arloesol i ehangu'r gwaith ar gyfer adfywio cymunedau arfordirol ar sail twristiaeth treftadaeth ddiwylliannol a naturiol – lle wynebir problemau cyffredin, neu mae cyfleoedd ar gael ar ddwy ochr Môr Iwerddon.

Tabl 4.1: Dangosyddion Allbwn a Chanlyniadau ar gyfer SO32

Allbynnau	Canlyniadau
Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd	Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd
Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd sy'n hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	
Nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynghylch twristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	

Nodyn: Mae'r rhannau sydd wedi eu tywyllu yn nodi dangosyddion sy'n cwmpasu yr astudiaeth

- 4.3 Mae Nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynghylch twristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaethyn ddangosydd fframwaith perfformiad ar gyfer Rhaglen Gydwethredu Iwerddon-Cymru.

Dull Gosod Targed

- 4.4 Roedd y targedau ar gyfer dangosyddion SO3 yn seiliedig ar y canlynol yn y papur gosod targed gwreiddiol:

- Nifer o bartneriaethau trawsffiniol newydd sy'n cydwethredu o amgylch treftadaeth ddiwylliannol a naturiol – 'Dylai pob gweithrediad gyfrannu at y dangosydd hwn ac felly dylai fod o leiaf 1 partneriaeth drawsffiniol newydd wedi'i chreu fesul gweithrediad'

- Nifer o gymunedau sy'n cymryd rhan mewn cydweithrediad trawsffiniol o amgylch treftadaeth naturiol a diwylliannol – 'O ystyried y mathau o gamau gweithredu a amlinellir yn y CP a phrofiad rhaglen 2007-2013, rhagwelir y bydd gweithrediadau sy'n cynnwys cymunedau yn cyfrif am draean o'r prosiectau yn y flaenoriaeth hon'
- Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd – 'Diffinnir prosiect Peilot fel astudiaeth ragarweiniol ar raddfa fach a gynhaliwyd i werthuso dichonoldeb, amser, cost, digwyddiadau andwyol, a maint effaith (amrywioldeb ystadegol) mewn ymgais i ragweld maint sampl priodol a gwella ar ddyluniad yr astudiaeth cyn perfformiad prosiect ar raddfa lawn'
- Cynnydd Cyflogaeth mewn busnesau sy'n derbyn cefnogaeth - 'O fewn Blaenoriaeth 2 o raglen 2007- 2013 ar gyfer pob €52 1143 a wariwyd fe greuwyd swydd. Fodd bynnag, roedd cyfran sylweddol o'r rhain yn swyddi prosiect mewnol yn hytrach na swyddi parhaol. O'r herwydd ystyriwyd bod targed o 10 yn briodol'.

Tabl 4.2: Cynnydd Dangosyddion Amcan Penodol 3 ETC sydd mewn perygl o beidio â chyrraedd targedau

Allbynnau / Canlyniadau	Targed	% o darged Ymrwymedig	Allbwn Wedi'u Proffilio hyd yn hyn	% o'r Gwariant / Proffilio Allbynnau a Gyflawnwyd hyd yn hyn
Gwariant (£m)	15	68%	Amh	19%
Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd yn hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	12	117%	2	100%
Nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynglŷn â thwristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	20	170%	14	79%
Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd	2	0%	-	0%
Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd	10	80%	2	0%

Tabl 4.3: Cynnydd Dangosyddion SO3 mewn Perygl a Chrynodeb o Ffactorau Esboniadol

	Crynodeb o'r Cynnydd	Ffactorau Esboniadol
Ymrwmiadau	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r 'rhwydweithiau twristiaeth newydd' a'r 'cymunedau arfordirol sy'n cymryd rhan' yn cael eu gorymrwymo yn erbyn targedau Mae ymrwymiad o 0 y cant yn erbyn yr allbwn 'prosiectau peilot' Mae 80% o'r canlyniad cynnydd cyflogaeth wedi'i gyflawni Mae rhai o'r tanymrwymiad yn yr SO hwn hefyd yn adlewyrchu tanymrwymiad gwariant (dim ond 68 y cant sydd wedi ymrwymo hyd yma) 	<ul style="list-style-type: none"> Mae ymrwmiadau cyffredinol yn erbyn y dangosyddion hyn yn dda, fodd bynnag, mae angen canolbwyntio ar ymrwymo gwariant heb ei neilltuo eto yn yr SO ar gynyddu ymrwymiad yn erbyn prosiectau peilot a chynnydd cyflogaeth i 100 y cant neu fwy.
Cyflawniad Allbwn	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r allbwn rhwydweithiau twristiaeth newydd wedi cyflawni 100 y cant o'r proffil hyd yma, tra bod yr allbwn 'cymunedau arfordirol sy'n cymryd rhan' wedi cyflawni 79 y cant o'r proffil hyd yma 	<ul style="list-style-type: none"> Er gwaethaf effeithiau sylweddol pandemig COVID-19 ar y sector economi ymwelwyr (a achosodd ostyngiadau enfawr mewn twristiaeth ryngwladol), mae'r rhaglen wedi bod yn llwyddiannus wrth ddod o hyd i ddulliau creadigol o barhau i ddarparu cefnogaeth i fusnesau a rhanddeiliaid y sector, sy'n golygu bod cyflawniad allbwn yn agos at, neu ar y trywydd iawn ar gyfer y prif ddangosyddion allbwn Serch hynny, bu oedi wrth gyflawni allbynnau o ganlyniad i darfiad ar y sector, felly er ar y trywydd iawn yn erbyn proffil, mae'r allbynnau 'rhwydweithiau twristiaeth newydd' a 'chymunedau arfordirol sy'n cymryd rhan' yn parhau i fod ar lai na 60 y cant o gyfanswm y targedau a gyflawnwyd

	Crynodeb o'r Cynnydd	Ffactorau Esboniadol
Cyflawniad canlyniadau	<ul style="list-style-type: none"> Mae sero y cant o'r proffil canlyniad cynnydd cyflogaeth hyd yma wedi'i gyflawni 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r oedi yn nghyflawniad canlyniadau wedi cyfyngu ar gyfradd trosi allbynnau i'r canlyniad cynnydd cyflogaeth. Yn bwysicach fodd bynnag mae effeithiau sylweddol achosion COVID-19 ar y sector twristiaeth wedi golygu bod busnesau yn y sector hwn wedi bod yn annhebygol iawn o fod yn recriwtio gweithwyr newydd dros y ddwy flynedd ddiwethaf

Perfformiad Disgwyliedig yn y Dyfodol

- 4.5 Gyda'r sector twristiaeth yn dechrau amlygu unwaith eto mae rhanddeiliaid yn rhagweld y bydd cyflawni yn erbyn allbynnau yn parhau i dyfu. Rhagwelir hefyd y bydd gweddill y tanwariant yn y SO hwn yn cael ei ddyrannu i alluogi targed prosiectau peilot i gael ei gyflawni. Rhagwelir y bydd yr holl dargedau hyn yn cyrraedd neu'n cyrraedd o fewn lefelau goddefol o'u targedau.
- 4.6 O ran y canlyniad cynnydd mewn cyflogaeth, mae hyn yn anoddach rhagweld ar hyn o bryd, gan nad oes unrhyw ganlyniadau wedi'u cyflawni hyd yma, fodd bynnag, mae'r ffaith bod y rhif targed yn isel a bod y sector yn amlygu unwaith eto yn awgrymu y gallai'r targedau hyn fod yn gyraeddadwy.

Tystiolaeth Ehangach

Tystiolaeth ar dwristiaeth a rhagamcanion dros y 12-18 mis nesaf

- 4.7 Yn ôl adroddiad diweddaraf Baromedr Twristiaeth Cymru (cyhoeddwyd Ebrill 2022)⁷, dywed y mwyafrif (74 y cant) o fusnesau twristiaeth Cymru, ar draws pob sector a rhanbarth, eu bod yn hyderus ynghylch rhedeg y busnes yn broffidiol yn 2022, er bod atebion yn tueddu i fod yn 'eithaf hyderus' (47 y cant) yn hytrach na'n 'hyderus iawn' (27 y cant). Yn gyffredinol mae disgwyl i nifer yr ymwelwyr fod yn dda,

⁷ Lydall (2022)

naill ai oherwydd bod archebion eisoes wedi dod i mewn neu bod disgwyl archebion munud olaf. Yn ôl yr adroddiad, mae'r gwaethaf o'r pandemig, a'i effaith ar fywyd pob dydd wedi pasio ac mae llawer mwy o optimistiaeth am dwristiaeth nag yn y ddwy flynedd flaenorol. Fodd bynnag, mae'r optimistiaeth hon yn cael ei wrthbwysog gan y cynnydd sylweddol mewn costau gweithredu, sy'n golygu y gallai llawer o fusnesau fod yn brysur eleni heb wneud elw sylweddol.

- 4.8 Yn ôl Baromedr Twristiaeth Fáilte Iwerddon, yr achosion a ddyfynnir amlaf am bryder eleni yw costau ynni cynyddol (82%) a chostau gweithredu ar wahân i ynni (78%). Y trydydd pryder a ddyfynnir amlaf oedd y rhyfel yn Wcráin.⁸
- 4.9 Yn Iwerddon, mae archebion tramor yn dal i fod yn llawer is na'r lefelau cyn-Covid ym mhob sector llety, gyda busnesau'n dweud bod y duedd archebu munud olaf yn 2022 yn golygu bod yr haf yn dal i fod yn eithaf anodd ei ragweld (ibid). Dim ond 7 y cant, fodd bynnag, ddywedodd nad oedd dim i fod yn bositif amdano, y cymhorthdal pandemig yw'r rheswm a ddyfynnir amlaf i fod yn bositif.
- 4.10 Mae cost tanwydd yn bryder penodol ynghylch gallu defnyddwyr i fforddio teithio i Gymru ac Iwerddon, ac i weithredwyr gweithgareddau ac atyniadau y mae cerbydau'n rhan hanfodol o'u harlwy. Mae'r farn yn amrywio ar sut y bydd y rhyfel yn Wcráin yn effeithio ar dwristiaeth, rhai perchnogion busnes yn dweud bod ymholiadau'n dawelach ers iddo ddechrau, tra bod eraill yn disgwyl i'r rhyfel annog rhai i bedio rhag teithio tramor a chael eu gwyliau yn y DU ac Iwerddon.

Casgliadau ar y Dangosyddion mewn Perygl

- 4.11 Mae effeithiau COVID-19 ar y sector teithio a thwristiaeth wedi cyfyngu yn sylweddol y ffordd y mae gweithgaredd o dan yr SO hwn wedi'u cyflawni, ac mae wedi cyfrannu at danymrwymiad a gwariant cymharol isel yn y SO hwn. Mae cynnydd wedi'i wneud o hyd ac mae'n debygol o dyfu wrth i'r sector amlygu unwaith eto dros y flwyddyn nesaf, mae lefelau cyflawniad yn isel ar hyn o bryd ac mae risg o danberfformiad o hyd ar draws yr holl ddangosyddion hyn.
- 4.12 Mae 'nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynglŷn â thwristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth' yn ddangosydd

⁸ Fáilte Iwerddon, Baromedr Twristiaeth (2022)

fframwaith perfformiad ar gyfer Rhaglen Gydweithredu Iwerddon-Cymru ac o'r herwydd mae'n bwysig cadw ffocws cryf ar gyflawni'r dangosydd hwn. Ar hyn o bryd mae'n orymroddedig ac eisoes wedi cyflawni 55 y cant o dargedau allbwn, ac mae rhanddeiliaid yn parhau i fod yn hyderus y dylid cyflawni hyn hyd at o leiaf lefel oddefol. Serch hynny, bydd yn parhau i fod yn bwysig monitro'r cynnydd yma yn agos dros y misoedd nesaf, gydag unrhyw arwydd bod perfformiad yn llithro ymhellach y tu ôl yn sbarduno angen o bosibl i gysidro ail-drafod gyda'r Comisiwn Ewropeaidd o amgylch y dangosydd hwn, ar sail y cyd-destun mwy heriol sy'n wynebu'r sector twristiaeth.

5. Casgliadau

5.1 Mae'r adran hon yn tynnu crynodeb o'r casgliadau a nodir at ei gilydd ar gyfer pob un o'r dangosyddion ETC mewn cwmpas ar gyfer yr astudiaeth hon.

Dangosydd	Casgliadau
Amcan Penodol 1 – Cynyddu Dwysedd Cydweithrediadau Trosglwyddo Gwybodaeth	
Nifer o sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawsffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol	<ul style="list-style-type: none">• <u>Risg uchel o'r dangosydd allbwn hyn ddim yn cael eu cyflawni</u>, er nad yw'n darged fframwaith perfformiad.• Mae'n adlewyrchu'n bennaf natur y gefnogaeth a ddarparwyd a oedd yn fwy dwys a chostus fesul allbwn. Er gwaethaf hyn, mae canlyniadau ehangach yn dangos bod y prif ganlyniadau economaidd yn dal i gael eu cyflawni (cynydd cyflogaeth, buddsoddiad, cynhyrchion newydd i'r farchnad) – ond wedi eu crynhoi i mewn i nifer llai o fuddiolwyr.
Nifer o fusnesau sy'n derbyn cefnogaeth	
Nifer o fentrau'n derbyn cymorth anariannol	
Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni	<ul style="list-style-type: none">• <u>Risg uchel o'r dangosydd canlyniad hwn ddim yn cael ei gyflawni</u>, er nad yw'n darged fframwaith perfformiad.• Rhesymau allweddol oedd bod y gyfradd drosi o allbynnau yn or-uchelgeisiol (llawer uwch na'r hyn a ddefnyddiwyd yn rhaglenni ERDF) yn ogystal â nifer is yr allbynnau, fel y nodwyd uchod.
Amcan Penodol 3 – Gwireddu Potensial Asedau Naturiol a Diwylliannol i Gynyddu Nifer yr Ymwelwyr	
Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd yn hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	<ul style="list-style-type: none">• <u>Rhagwelir y bydd y targed yn cael ei gyflawni</u>. Nid targed fframwaith perfformiad yw hwn.
Nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynglŷn â thwristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth	<ul style="list-style-type: none">• <u>Risg ganolig</u> – mae rhanddeiliaid yn disgwyl i'r targed gael ei gyrraedd, o leiaf i o fewn lefelau goddefgarwch, fodd bynnag bydd angen monitro agos parhaus ar hyn, a gallai fod achos i ail-drafod y targed hwn. <u>Mae hwn yn darged fframwaith perfformiad</u>.

Dangosydd	Casgliadau
Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Rhagwelir y bydd y targed yn cael ei gyflawni</u>, o leiaf i lefel oddefol. Nid targed fframwaith perfformiad yw hwn.
Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Risg ganolig</u> – mae rhanddeiliaid yn disgwyl i'r targed gael ei gyrraedd, o leiaf i lefel oddefol, fodd bynnag bydd angen parhau i fonitro'n agos. Nid yw hwn yn darged fframwaith perfformiad.

Adran gyfeirio

[Albonico, M. Mladenov, Z. & Sharma, R. \(2020\). How the COVID-19 crisis is affecting UK small and medium-size enterprises, McKinsey & Company](#)

Cyrchwyd 19/05/2022

Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (a), Gwariant Busnes ar Ymchwil a Datblygu 2019-2020

Cyrchwyd 30/06/2022

Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (b), Effaith Busnes Brexit ar BBaCh (Datganiad ystadegol CSO¹¹ Mehefin 2021, 11am)

Cyrchwyd 30/06/2022

Swyddfa Ystadegau Canolog Iwerddon (c), Arloesi mewn Mentrau Gwyddelig 2020

Cyrchwyd 30/06/2022

Fáilte Iwerddon, Baromedr Twristiaeth: Ymchwil Strategol a Mewnwelediad Mai 2022Cyrchwyd 30/06/2022

Roper, S. & Turner, J. (2020). 'Ymchwil ac arloesi ar ôl COVID-19: Beth allwn ni ei ddisgwyl? Adolygiad o dueddiadau ymchwil a data blaenorol ar ôl yr argyfwng ariannol mawr', *International Small Business Journal: Researching Entrepreneurship* 38(6), 504–514

Lydall, A. Baromedr Twristiaeth: ton wanwyn 2022, Adroddiad GSR Rhif 34/2022

Atodiad A

Mae'r adrannau isod wedi nodi:

- Rhestr o ymgynghorwyr sy'n cymryd rhan fel rhan o'r gwaith maes ymgynghori ar gyfer yr astudiaeth hon
- Copïau o dri chanllawiau pwnc a ddefnyddir ar gyfer gwahanol randdeiliaid yn yr astudiaeth.

Ymgynghorwyr

Enw	Math o Randdeiliaid
Mike Pollard	Llywodraeth Cymru
Linda Weaver	Llywodraeth Cymru
Kevin Fernquest	Arweinydd Prosiect ETC
Rhian Phillips a Tracy Davies	Arweinydd Prosiect ETC
Lisa Jones	Arweinydd Prosiect ETC
Barbara Burchell	Arweinydd Prosiect ETC

Canllaw Pwnc A: WEFO a Thimau Polisi

Astudiaeth Adolygu Dangosydd ERDF a ESF – WEFO / Canllaw Pwnc Ymgynghorol Tim Polisi

Cwestiynau

Cyflwyniad

Allech chi ddechrau drwy roi trosolwg o'ch rôl a blaenoriaeth buddsoddi'r Rhaglen Ewropeaidd ac ardaloedd Amcan Penodol rydych chi'n gweithio'n agos iawn â nhw.

[Cwestiynau Uniongyrchol i'r Ardaloedd Gwrthrychol Penodol o berthnasedd mwyaf. Anelu at gynnwys uchafswm o 4 ardal Amcan Benodol o fewn un ymgynghoriad]

Cyfeiriwch at Adrannau A a B o'r Wybodaeth SO Benodol – Dangosyddion mewn Cwmpas ar gyfer Dadansoddi, ac Ymrwymadau Rhaglenni

1. Oes newidiadau wedi bod mewn polisi / strategaeth ers dechrau'r rhaglen â:
 - a. newidiodd yn faterol y math o brosiectau yr oedd partneriaid am eu hariannu o dan yr Amcan Penodol hwn?
 - b. gyfranodd at danymrwymiad yn erbyn y dangosyddion a amlinellir uchod?
2. A oes rhai mathau o brosiectau lle nad oedd neu lle roedd lai na'r disgwyl o geisiadau ariannu, sydd wedi arwain at danymrwymiad yn erbyn y dangosyddion a amlinellir uchod?

Cyfeiriwch at Adran C o'r Wybodaeth SO Benodol SO – Allbwn a Chyflawni Canlyniadau

3. I ba raddau y bu tarfu ar gyflwyno prosiectau ar gyfer prosiectau o fewn yr ardal Amcan Penodol hon, sy'n ymwneud â COVID-19 neu ffactorau eraill, a beth fu effaith hyn e.e.:
 - a. Wedi gwneud rhai gweithgareddau ddim yn bosib bellach
 - b. Arafu'r ddarpariaeth
 - c. Arwain at gostau uwch ar gyfer gweithgareddau
4. I ba raddau y bu galw is na'r disgwyl am weithgareddau prosiect gan fuddiolwyr posib I, ac os felly, ydi hyn yn gysylltiedig â:
 - a. hinsawdd economaidd
 - b. newidiadau a wneir i gyflwyno prosiectau e.e. symud i gyflwyno ar-lein
 - c. newidiadau i gynnig y farchnad ehangach e.e. prosiectau cystadleuwyr
5. A oes unrhyw brosiectau ar raddfa fwy gyda heriau cyflenwi sy'n effeithio'n anghymesur ar berfformiad yn erbyn y dangosyddion hyn?

6. A yw newidiadau mewn amodau economaidd-gymdeithasol wedi effeithio ar yr hyn y mae buddiolwyr yn ei wneud, neu gyfleoedd sydd ar gael ar ôl derbyn cefnogaeth trwy'r Amcan Penodol hwn?
 - a. I ba raddau mae hyn wedi effeithio ar gyflawniad targed canlyniadau?
 - b. A yw cyflawniad canlyniad yn is ar y cyfan, neu a yw canlyniadau ond yn cymryd mwy o amser i'w gwireddu?

Cyfeiriwch at Adran D o Wybodaeth Benodol SO – Rhagdybiaethau Gwreiddiol ar gyfer Gosod Targed

7. A oes problemau gyda sut mae'r dangosyddion hyn yn cael eu diffinio?
 - a. A yw'r dangosyddion hyn yn llai perthnasol nawr ar gyfer yr Amcan Penodol hwn?
 - b. A fu unrhyw broblemau gyda phrosiectau yn casglu'r dystiolaeth ofynnol ar gyfer dangosyddion allbwn neu ganlyniadau o dan yr Amcan Penodol hwn?
8. A yw'r rhesymeg dros osod y targedau hyn yn dal i fod?
 - a. A yw unrhyw nwyddau y gellir eu cyflawni wedi profi'n fwy costus i'w cyflawni na'r disgwyl yn wreiddiol, gan arwain at danmrwymiad?
 - b. A yw'r trosiad o allbynnau i ganlyniadau wedi bod yn wannach na'r disgwyl oherwydd amodau economaidd-gymdeithasol ehangach?
 - c. Pa ffactorau eraill sy'n gwneud y rhesymeg hon dros osod targedau yn llai priodol nawr?
9. Ydych chi'n teimlo bod y prosiectau a ariennir o dan yr Amcan Penodol hwn yn wahanol iawn i'r prosiectau o'r rhaglen flaenorol a ddefnyddiwyd i helpu i osod targedau dangosydd?
 - a. Os felly, ym mha ffordd?
 - b. Ydych chi'n gweld hyn fel ffactor a allai helpu i esbonio unrhyw risgiau o danberfformiad yn erbyn dangosyddion o dan yr Amcan Penodol hwn?
10. A oes unrhyw ffactorau eraill nad ydynt yn cael sylw yma sy'n berthnasol yn eich barn chi wrth ddeall unrhyw risgiau o dan berfformiad yn erbyn targedau dangosydd?
11. Ydych chi'n credu bod ffactorau yn y dyfodol dros y ddwy flynedd nesaf, heb eu trafod eisoes, a allai effeithio ar berfformiad y dangosyddion o dan yr Amcan Penodol hwn?
 - a. Os felly, amlinellwch beth yw'r rhain a sut rydych chi'n meddwl y gallent effeithio ar gyflawni a chyflawniadau yn y dyfodol

12. Pa newidiadau ydych chi'n credu y gallai fod eu hangen i'r dangosyddion a'r targedau hyn – gan gynnwys ychwanegu / dileu dangosyddion posibl neu ail-ddosbarthu targedau?
- a. Beth yw'r sail ar gyfer hyn?
 - b. A oes unrhyw ddata / tystiolaeth ehangach yr ydych yn ymwybodol o sy'n cefnogi'r awgrym hwn?

ETC Amcan Penodol 1: Cynyddu Dwysedd Cydweithrediadau Trosglwyddo Gwybodaeth

Adran A - Dangosyddion mewn cwrpas ar gyfer yr adolygiad hwn sy'n ymwneud â'r Amcan Penodol:

- Nifer o fusnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni
- Nifer o sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawsffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol
- Nifer o fusnesau'n derbyn cefnogaeth
- Nifer o fusnesau'n derbyn cymorth anariannol

Adran B - Ymrwymadau'r Rhaglen:

- **Mae cyllid dangosol** ar 105% wedi'i ymrwymo
- **Mae nifer y busnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni** ar 32% wedi ymrwymo
- **Mae nifer y sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawsffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol** ar 62% wedi ymrwymo
- Mae nifer y busnesau'n derbyn cymorth ar 62% wedi ymrwymo
- **Mae nifer y busnesau'n cael cymorth anariannol** ar 62% wedi ymrwymo

Adran C - Allbwn Prosiect a Chyflwyno Canlyniadau:

- **Mae nifer y busnesau a gefnogwyd i gyflwyno cynhyrchion newydd i'r cwmni** - mae'r targed proffil hyd yma wedi ei gyflawni o 69%.
- **Nifer y sefydliadau ymchwil sy'n cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil trawsffiniol, trawswladol neu rynggranbarthol** - mae'r targed proffil hyd yma wedi ei gyflawni o 70%.
- **Nifer y busnesau'n derbyn cefnogaeth** – mae'r targed proffil hyd yma ar 71% wedi ei gyflawni
- **Nifer y busnesau'n cael cefnogaeth anariannol** - mae'r targed proffil hyd yma wedi ei gyrraedd o 71%

Adran D - Rhagdybiaethau Gwreiddiol ar gyfer Gosod Targed

- Ni ddarparwyd gwybodaeth am fethodoleg gosod targedau.

ETC Amcan Penodol 3: Gwireddu Potensial Asedau Naturiol a Diwylliannol i Gynyddu Nifer yr Ymwelwyr

Adran A - Dangosyddion mewn cwrpas ar gyfer yr adolygiad hwn sy'n ymwneud â'r Amcan Penodol:

- Nifer o brosiectau peilot a gwblhawyd
- Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd yn hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth
- Nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol ynglŷn â thwristiaeth diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth
- Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd

Adran B - Ymrwymadau'r Rhaglen:

- **Mae cyllid dangosol** ar 68% wedi'i ymrwymo
- **Mae cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd** ar 80% wedi ymrwymo
- **Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd yn hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth** wedi eu hymrwymo'n llawn
- **Mae nifer o gymunedau arfordirol yn cymryd rhan mewn cydweithio trawsffiniol** ynglŷn â thwristiaeth **ddiwylliannol, naturiol neu dreftadaeth** wedi bod yn gwbl ymroddedig
- **Mae nifer y prosiectau peilot** a gwblhawyd ar 0% wedi'u hymrwymo

Adran C - Allbwn Prosiect a Chyflwyno Canlyniadau:

- **Cynnydd cyflogaeth mewn busnesau a gefnogwyd** - ni chyflawnwyd y targed proffil hyd yma o gwbl (0%)
- Nifer o rwydweithiau twristiaeth newydd yn hyrwyddo asedau diwylliannol, naturiol neu dreftadaeth - targed proffil hyd yma wedi ei gyflawni'n llawn
- **Nifer o gymunedau arfordirol sy'n cymryd rhan mewn cydweithrediad trawsffiniol o amgylch twristiaeth ddiwylliannol, naturiol neu dreftadaeth** - targed proffil hyd yma yw 79% wedi ei gyflawni
- **Nifer y prosiectau peilot a gwblhawyd** - nid yw'r targed hyd yma wedi ei gyrraedd o gwbl (0%)

Adran D - Rhagdybiaethau Gwreiddiol ar gyfer Gosod Targed

- Ni ddarparwyd gwybodaeth am fethodoleg gosod targedau.

Canllaw Pwnc B: Deliverer Prosiect

Astudiaeth Adolygu Dangosydd ESF ac ESF – Canllaw Pwnc Ymgynghori Arweinwyr Prosiect

Cwestiynau

Cyflwyniad

1. Allech chi ddechrau drwy roi trosolwg o'r hyn y mae'r prosiect yn ei gyflawni a'ch rôl yn hyn o beth.
2. Ar y cyfan, i ba raddau mae'r prosiect hwn ar y trywydd iawn o gyflawni yn erbyn ei allbwn a'i ddangosyddion canlyniadau?
 - a. Pa ddangosyddion, os o gwbl, sydd y tu ôl i'r targed?
 - b. Oes angen i chi ail-drafod targedau, neu a fydd angen i chi wneud hynny?
 - c. I unrhyw un sydd y tu ôl i'r targed, i ba raddau rydych chi'n credu y byddwch chi'n gallu dal i fyny ar gyflawniad yn erbyn y rhain?
3. I ba raddau y bu tarfu ar gyflwyno prosiectau, yn ymwneud â COVID-19 neu ffactorau eraill, a beth sydd wedi cael effaith hyn e.e.:
 - a. Wedi gwneud rhai gweithgareddau ddim yn bosib bellach?
 - b. Arafu'r ddarpariaeth?
 - c. Wedi arwain at gostau uwch ar gyfer gweithgareddau?
 - d. Effeithiau eraill (os felly, os nodwch os gwelwch yn dda)?
4. I ba raddau y bu llai o alw na'r disgwyl am y gweithgareddau a gyflwynir gan y prosiect, gan fuddiolwyr posibl, ac os felly, ydi hyn yn gysylltiedig â:
 - a. Hinsawdd economaidd?
 - b. Newidiadau a wnaed i gyflwyno prosiectau e.e. symud i gyflwyno ar-lein?
 - c. Newidiadau i'r farchnad ehangach yn cynnig e.e. prosiectau cystadleuwyr?
 - d. Ffactorau eraill (os felly, nodwch os gwelwch yn dda)?
5. Ydy newidiadau mewn amodau economaidd-gymdeithasol wedi effeithio ar beth mae buddiolwyr yn ei wneud, neu gyfleoedd sydd ar gael ar ôl derbyn cefnogaeth drwy'r prosiect hwn?
 - a. I ba raddau mae hyn wedi effeithio ar gyflawniad targed canlyniadau?
 - b. A yw cyflawniad canlyniad yn is ar y cyfan, neu a yw canlyniadau ond yn cymryd mwy o amser i'w gwireddu?
6. Oes problemau gyda sut mae unrhyw un o'r dangosyddion yn cael eu diffinio?
 - a. A yw unrhyw un o'r dangosyddion yn llai perthnasol nawr ar gyfer y prosiect hwn?

- b. A fu unrhyw broblemau wrth gasglu'r dystiolaeth ofynnol ar gyfer dangosyddion allbwn neu ganlyniadau o dan y prosiect hwn?
- 7. A yw'r rhesymeg dros raddfa'r targedau hyn yn dal i fod?
 - a. A yw unrhyw nwyddau danfonadwy wedi profi'n fwy costus i'w cyflawni na'r disgwyl yn wreiddiol, gan arwain at dangyflawniad?
 - b. A yw'r trosiad o allbynnau i ganlyniadau wedi bod yn wannach na'r disgwyl oherwydd amodau economaidd-gymdeithasol ehangach?
- 8. Oes yna unrhyw ffactorau eraill nad ydynt yn cael sylw yma sy'n berthnasol yn eich barn chi wrth ddeall unrhyw risgiau o danberfformiad yn erbyn targedau dangosydd y prosiect?
- 9. Ydych chi'n credu bod ffactorau yn y dyfodol dros y ddwy flynedd nesaf, heb eu trafod eisoes, a allai effeithio ar berfformiad y dangosyddion o dan y prosiect hwn?
 - a. Os felly, amlinellwch beth yw'r rhain a sut rydych chi'n meddwl y gallent effeithio ar gyflawni a chyflawniadau yn y dyfodol

Canllaw Pwnc C: Tîm Ymgysylltu Rhanbarthol

Astudiaeth Adolygu Dangosydd ERDF a ESF – Canllaw Pwnc

Ymgynghori RET

Cwestiynau

Cyflwyniad

1. Allech chi ddechrau drwy roi trosolwg o'ch rôl gyda Rhaglenni Cronfa Strwythurol a Buddsoddi Ewrop (ESI) a pha mor hir rydych chi wedi bod yn gweithio yn y maes hwn.
2. Ar draws gwahanol ardaloedd Amcan Penodol y rhaglen, ydych chi'n teimlo bod unrhyw newidiadau wedi bod mewn polisi / strategaeth ers dechrau'r rhaglen sydd wedi newid y math o brosiectau y mae partneriaid yn chwilio am gyllid ar gyfer lefelau ymrwymiad yr ardal honno, neu yr effeithir arnynt?
 - a. Wrth ateb, nodwch pa ardaloedd Gwrthrychol Penodol o'r rhaglen ERDF, ESF neu ETC mae eich atebion yn cyfeirio at (rhestr lawn ar ddiwedd y canllaw pwnc).
3. Oes yna rai mathau o brosiectau lle nad oedd neu lle roedd llai na'r disgwyl o geisiadau ariannu, sydd wedi arwain at danymrwymiad yn unrhyw un o'r ardaloedd Amcan Penodol?
4. I ba raddau y bu tarfu ar gyflwyno prosiectau, yn ymwneud â COVID-19 neu ffactorau eraill, a beth fu effaith hyn o ran amseru, costau neu ddichonoldeb cyflwyno?
 - a. Wrth ateb, nodwch pa ardaloedd Amcan Penodol o'r rhaglen ERDF, ESF neu ETC mae eich atebion yn cyfeirio at (rhestr lawn ar ddiwedd y canllaw pwnc).
5. I ba raddau y bu llai o alw na'r disgwyl am y gweithgareddau a ddarperir gan brosiectau wedi'u hariannu, gan fuddiolwyr posib?
 - a. Os felly, ym mha ardaloedd Amcan Penodol?
 - b. Beth ydych chi'n ei gredu oedd y ffactorau sy'n mynd i'r afael â hyn, fel:
 - i. hinsawdd economaidd
 - ii. newidiadau a wneir i gyflwyno prosiectau e.e. symud i gyflwyno ar-lein
 - iii. newidiadau i gynnig y farchnad ehangach e.e. prosiectau cystadleuwyr
6. Oes problemau gyda sut mae unrhyw un o ddangosyddion y rhaglen yn cael eu diffinio?
 - a. A yw unrhyw ddangosyddion yn llai perthnasol nawr ar gyfer yr Amcanion Penodol y maent yn gysylltiedig â nhw?
 - b. A fu unrhyw broblemau gyda phrosiectau yn casglu'r dystiolaeth ofynnol ar gyfer dangosyddion allbwn neu ganlyniadau rydych chi'n ymwybodol ohonynt?

7. Oes yna unrhyw ffactorau eraill rydych chi'n credu sy'n berthnasol wrth ddeall unrhyw risgiau o dan berfformiad yn erbyn targedau dangosydd ar draws unrhyw un o raglenni Cronfa ESI?
8. Ydych chi'n credu bod ffactorau yn y dyfodol dros y ddwy flynedd nesaf, heb eu trafod eisoes, a allai effeithio ar berfformiad y dangosyddion o dan raglenni Cronfa ESI?
 - a. Os felly, amlinellwch beth yw'r rhain a sut rydych chi'n meddwl y gallent effeithio ar gyflawni a chyflawniadau yn y dyfodol

Crynodeb o Amcanion Penodol mewn Cwmpas ar gyfer yr Astudiaeth hon

(Noder: Mae'r rhifau yn cyfeirio at Raglenni'r Gorllewin Cymru a'r Cymoedd. Mae rhifau ar gyfer Rhaglenni Dwyrain Cymru ychydig yn wahanol)

ERDF	Esf
<ul style="list-style-type: none"> • 1.1 – Capasiti ymchwil • 1.2 – Masnacheiddio • 2.1 – Mynediad i Gyllid • 2.2 – Busnesau newydd • 2.3 – Cynigion i'r Defnydd ac Ecsploetiaeth TGCh • 2.4 – Twf Cyflogaeth mewn BBaChau • 2.5 – Cyllid Cyfalaf Risg • 3.1 – Ynni Morol • 3.2 – Ynni Cymunedol • 3.3 – Effeithlonrwydd Ynni mewn Tai • 4.2 – Trafnidiaeth Gyhoeddus • 4.4 – Safleoedd Strategol 	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1 – Helpu Pobl i Weithio • 1.2 Cynhwysiant ac Ymgysylltu ym Marchnad Lafur • 1.3 – Helpu Pobl i Aros mewn Gwaith • 2.1 – Sgiliau Sylfaenol • 2.2 – Addasu a Dilyniant • 2.3 – Ymchwil ac Arloesi • 3.1 – Diweithdra ymhlith pobl ifanc • 3.2 – Cyrhaeddiad ac Ymgysylltu Ieuenctid • 3.3 – STEM • 3.4 – Blynyddoedd Cynnar • 5 – Cydweithio ac Arloesi mewn Gwasanaethau Cyhoeddus
Ayyb	
<ul style="list-style-type: none"> • 1 – Cynyddu Dwyster Cydweithio Trosglwyddo Gwybodaeth • 3 – Gwireddu Potensial Asedau Naturiol a Diwylliannol wrth Gynyddu Nifer yr Ymwelwyr 	